

A tanyai iskolák és a villany

**Hol érdemes? — Kitől várjuk a segítséget?
Érdekek és hozzájárulás — Átmeneti
vagy végleges megoldással?**

A televízió megpöccentett egy témát és mozgalom kezd nőni belőle. Villanyt a tanyai iskoláknak! — ez volna a jelszava. És gyűlnek a kérdések is, a megajánlások is. Áramfejlesztő készülékek kellenének a lámpások helyett! Televízió, szemléltetőeszközök, technika kellene a tanyai iskolákba!

Ha valahol igazi gond mindez — Csongrád megyében igen. A lakosságnak mintegy 25 százaléka él még tanyákon; 33 500 általános iskolából majd 7 ezer jár tanyai iskolába. A megyei tanács művelődésügyi osztályának adatai szerint 185 tanyai iskola működik a megyehatáron belül és egyhármadukát sújtja ez a civilizációs gond. Az egyhármadikból is jócskán részelt a szegedi és a szentesi járás: 23, illetve 15 iskolával.

Minden hívó szóra föl kell hát serdülni, így a televízió kezdeményezése különös figyelmet érdemel Bács, Békés, Csongrád, Szolnok és Hajdú-Bihar megyékben. Nem is hangzott pusztába kiáltott szónak a felhívás. Először egy munkásbrigád, a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat Vörös Csillag szocialista brigádja fogalmazta meg a segíti felajánlását. Azután a Szegedi Elektromos Ksz vállalkozott arra, hogy elvégzi egy tanyai iskola villamosításának belső szerelési munkáit. Néhány tévesz — mint például a vásárhelyi Bem és a Szántó Kovács — anyagi hozzájárulást ajánlott föl.

A gond azonban nagyobbak látszik, minthogy egyiket hórúkkal vagy társadalmi igényekkel meg lehetne oldani. Nagyonbna is, összetettebbnek is. Mert minden nekibuzdulás előtt számolni kell! Terveket, kilátásokat kell összevetni reményekkel és ügyszerető buzgalommal. Például ilyeneket: a tanyavilág sorvad és kopik. Az az iskola, amelybe ma 16 tanuló beiratkozik, pár év múlva talán már teljesen néptelen lesz. Demográfiai, köznevelési felmérések szerint például a 60 „áramtalan” tanyai iskolából öt év után esetleg mindössze 25 működik. Ahhoz viszont, hogy élő vezetékkel lássunk el egy objektumot, minimálisan 25 esztendő távlatban kell gondolkodni. Ha hálózati áramot akarunk odavinni, a környezet sem mellékes, amely ugyancsak igényelné, s anyagi erejét is hozzá tudná adni. A helyi áramfejlesztők vásárlása és felszerelése helyenként ugyan csak a megoldás hasznos módja lehet, már csak azért is, mert ha teljesítették feladatukat, tovább lehet vinni őket. Így tulajdonképpen két lehetőséget kell egyszerűre szamba venni és szorgalmazni.

Csongrád megyében 43 tanyai iskola egyáltalán nem szerepel a vezetékes villamosítási tervben, mert közülük 6 már jövőre megszűnik; más részük igen messze esik a hálózat végpontjától. Még ebben a tervben sem lehet azonban véglegesen „ejteni” ezeket az iskolákat sem, mert lehet belőlük később művelődési központ, klub-könyvtár, térszoba vagy brigádszállás és sok minden más. Így a 60 iskolából ésszerűen, a településfejlesztés készülő tervei beletételekintve állandó, vezetékes áramellátást 25-nél többen nem érdemes kezdeményezni. A szegedi járásban 8, a szentesi járásban 5, Hódmezővásárhely tanyavilágában 7, Makó külterületén 2, Szentes periferiáján 3 iskola vezetékes áramellátása célszerű. A többiben helyi áramfejlesztők munkábaállítása lenne

Cikkünk annak a megbeszélésnek az alapján készült, melyet a Délmagyarország szerkesztősége és a Csongrád megyei tanács művelődésügyi osztálya együttesen hívott össze, elsősorban a pontos tájékozódás és a feladatok számba vétele érdekében. A megbeszélésen részt vett: dr. Szalontai József, a megyei tanács osztályvezetője, Zenei József, a megyei pártbizottság munkatársa, dr. Vida Zoltán, a megyei tanács csoportvezetője, dr. Ács Zoltán, a megyei tanács vb szegedi járási hivatala művelődésügyi osztályvezetője, Gyánti Ferenc, a szentesi járási hivatal osztályvezető-helyettese, Petri Pál, a DEMÁSZ igazgatóhelyettese, Hörömpő József, a DEMÁSZ szegedi üzletigazgatójának helyettes vezetője, Kollányi Dezső, a paprikafeldolgozó Vörös Csillag szocialista brigádjának munkása és Sz. Simon István, a Délmagyarország főszerkesztő-helyettese.

jó szolgálatot — vagyis ezekből 35-re lenne szükség. Egyikhez is, másikhoz is kevés maga a társadalmi buzgalom, bár itt minden kifényesedő iskolaablaknak örülni kell.

Lehet tehát gyűjteni, öröm lesz az áramfejlesztő minden sötét ablakú iskolában — ám Csongrád megyében mégis arra a 25 iskolára kell fordítani első helyen a figyelmet, amely még tartósan szolgálja az oktatást és így hálózati villanyellátásra érdemes. Ez pedig 50–60 kilométeres vezetéket igényel, meg egész sereg transzformátort és természetesen a megfelelő belső hálózatot minden épületben. Szakemberek becslése szerint 5–6 millió forint ennek a munkának az ellentétele, ami társadalmi munkával és hozzájárulással csökkenthető. A 25 iskola villamosítása 3 év alatt elvégezhető, ha mindenki egy akaratral dolgozik: a tervezés, az anyagi erők összegyűjtése, a társadalmi munka szervezése és minden, minden tökéletesen gördül.

A társadalmi segítségre gyakran apellálunk, azt azonban már ritkán fontolgatjuk meg, hogy mihez mely társadalmi rétegek támogatását illik kérni elsősorban. Természetes, hogy amikor tanyai iskolák villamosítása a cél, elsősorban a termelőszövetkezetek, az állami gazdaságok, a térszövetkezetek, a térszövetkezetek, az áfészek stb. segítsége jöhet számításba. A társadalmi érdekeltég ugyanis ott található fel legközvetlenebbül. A mozgalom szervezőinek is ebből a körből kell kikerülniök.

Az iskolavillamosításnak a neheze maradt hátra a tanyavilágban. Most márszintén csak ott nincs villany, ahol nagyobb vezetékszakaszt kell építeni. Ezért jó lenne a villamosítási programot átnézni: miként közelíthető meg vezetékekkel legelőnyösebben az iskola; hogyan lehet esetleg gazdasági és oktatási célokat összeházasítani? És ezentúl sem lehet ezt a programot csupán társadalmi felelősként kezelni. A köznevelési tanácsok fejlesztési alapját nyitva kell hagyni erre a célra is. Hiszen néhány köznevelési példának gondolt tanyai iskolára eddig is. Domaszék 1964 óta mind a hét tanyai iskolájába elvitte a villanyt; Sövényházán 4 ilyen iskola volt, egyiknek az ablakai sem sötétek; Zákány- és Röske szintén nem várt idegenből jött áldásra: Szatymaz 7 iskolájából már csak egy nélkülözi az áramot. Asotthalmon 6 iskolát villamosítottak, a maradék kettőben kész a belső vezetékek. A mórhalom-nagyszéki iskolák belső villany-szerelési munkáit katonák végezték el, ide is jöhetne már az áram.

Sok intézményt érint és foglalkoztat a tanyai iskolák villamosítási program-

ja, ezért valamiféle menetrend kidolgozása célszerű. A DEMÁSZ vállalta, hogy mintegy két hónapon belül teljes szakmai tájékoztatást ad a megyei tanács művelődésügyi osztályának: hol milyen megoldás igényel gazdaságosnak; milyen költségeket igényel egy-egy iskola villamosítása; a társadalmi közreműködés mely formái lehetnek leghasznosabbak; összekombinálható-e egy-egy iskolavillamosítás gazdasági érdekekkel; az iskolához tartozó agglomeráció bekapcsolása lehetséges-e és milyen költségmegtérüléssel stb. A most folyamatban levő iskolavillamosítások után ennek a tanulmányoknak az alapján fogják meghatározni a sorrendet, az anyagi erők szervezésének és a kivitelezésnek a módját.

Lassan — és bizonytalanul

Újabb gondok a gázhálózat korszerűsítésében

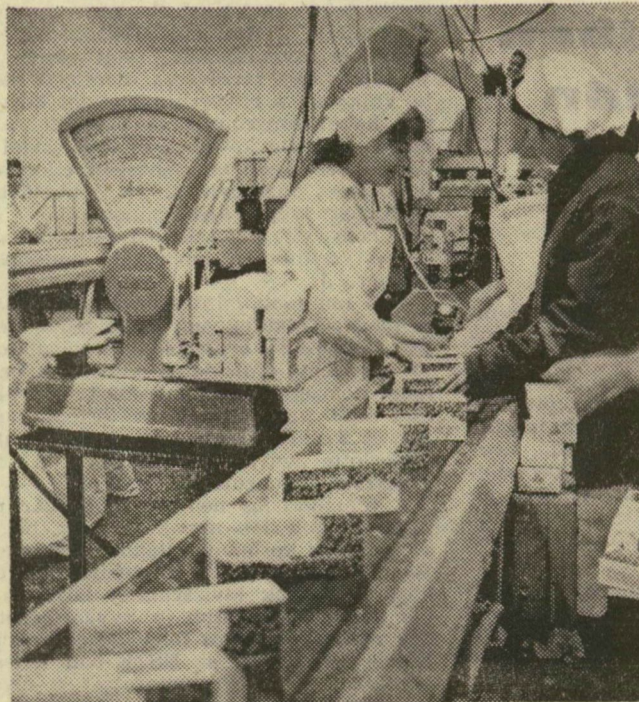
A DÉGÁZ látványos munkája legalább annyira szembevető napjainkban, mint a köztisztaságot sértő rendellenesség Szeged utcáin. A két téma éppen nem új, de újra napirenden, a város lakosságának érdekében. A DÉGÁZ-nak nem kell nagyon megveregetni a vállát azért, hogy jóval az általa vállalt határidő után, erőltetett menetben befejezte a munkát a Klauzál térenél, a DAV előtt, és a Kelemen utcán, a Zrínyi utca kereszteződésében. Tegnap csak az utolsó „simításokkal” bajlódtak, s mi már azon túl láttunk, azaz még mindig a munkagödörökbe, amelyet a DÉGÁZ otthagyt az útépitőknek.

Megállapítottuk, hogy az útépitők déli 12 óráig még sehol nem voltak, holott a DÉGÁZ által hátrahagyott „csatlóteret” már dolgozhattak volna. Csakhogy addig minek fogjanak munkához az útépitők, amíg a munkagödörökben még helyre kell állítani összetört vízelvezető csöveket. Az meg a Vízművek és Fürdőkre tartozik. Vagyis a kooperációban minden résztvevőnek időben kellene cselekednie azt, amit vállalt. Az összehangolásban a karmesteri pálcá képtelen szólni az I. kerületi tanács hivatali építési és közlekedési osztályának kezében van. Az osztály vezetője, László Iván nem győzött szaladgálni, telefonálni, hogy a DÉGÁZ elvonulása után a munkát folytatni tudják az építők. Mint kiderült, a DÉGÁZ munkája elkészült, tegnap délelőtt 11 óráig nem jelentette a Szegedi Beruházási Vállalatnak, hogy az munkába állíthassa az útépitőket. Az egyezkedés nagy nehezen mégis létrejött, amit — gondoljuk — az is nehezített, hogy tegnap már péntek volt. Ma pedig

szombat van, hétvége... Mintha sok volna a lassúság ebben a kooperációban. Tudomásul vettük azt a tegnapi tájékoztatást, miszerint a Hódmezővásárhelyi Útépitő Vállalat hozzákezdett a munkához a Klauzál téren és a Zrínyi utca kereszteződésében. Ha ennek nem lenne semmi nyoma, akkor kezdenék a csodálkozást előlőrlő...

F. L.

Csúcsüzem a mirelitgyárban

A Magyar Hűtőipar Székesfehérvári Gyárában is megkezdődött a nyári csúcsüzem. A környékbeli térszövetkezetek és gazdaságokból nagy tételekben érkeznek a gyümölcs- és borsoszállí-

mány. Az idén 80 vagon málnát, 30 vagon ribizlit, 18 vagon meggyet, és 170 vagon zöldborsót mélyhűtenek. Képviselet: futószalagon a mirelite-borsó.

Trilla a Volgán

Nem tudom pontosan, mibe kerül egy ilyen szirénázó autóduda. A vállalatnál, amelynek kocsijába az igazgató rendeletére beszerelték, náromezér forintról beszélnek. Kollegám, az autókátrészek szakembere szerint, úgy ezernégyszáz-ezeröttszáz forint között lehet az ára: ilyen passziót tehát egy magánautós megengedhet magának. Az azonban biztos, hogy X. igazgatónak nagyon sokba kerül ez a dudu, s hogy ennél költségesebb passziót aligha találhatott volna ki.

Arról van szó ugyanis, hogy a vállalat, ahol X. igazgatóskodik, enyhén szólva gyengécske. Évek óta éppen hogy csak vegetál, például az idén sem fizetett egyetlen fillér nyereségrészesedést sem. Az igazgató ennek ellenére meglehetősen biztosan érezhette magát a nyeregben. Hiszen mindenkinek az volt a véleménye — már akiké hivatalosan számít —, hogy X. rendes, szorgalmas, hozzáértő ember, aki életét áldozza a vállalatért, s igazán nem tehet róla, hogy még ez az áldozat is kevés. Egészen addig, amíg a múlt hónapban az igazgató nem szereltetett trillázó kúrtót abba a Volgába, amely jogilag a vállalaté, gyakorlatilag azonban csak ő jár rajta.

A különleges autóduda különleges gondolkodásra késztette nemcsak a vállalat dolgozóit, hanem X. igazgató felügyeletét gyakorló főnökeit is. Elkezdtek töprengeni: vajon miért kell ilyen autótűlök? Kik szoktak ilyet használni és miért? A gondolatmenet onnan kezdődött, hogy a vállalati gépkocsi munkaeszköz, nem pedig diszhintó. Arra való, hogy a vállalat vezetői a lehető leggyorsabban jussanak el oda, ahol dolguk van. No már most, mit segít ebben a trilla? Semmit az égvilágon. Hát akkor mi ben segít? Abban, hogy a vállalat igazgatójára felfigyeljenek. És egyáltalán: egy ilyen gyenge vállalatnál nincs más gond, mint egy különleges autóduda beszerzése?

Ezek után foglalkozni kezdtek a vállalat gondjaival. Alaposan körütekintően. Már csak azért is, nehogy a felügyeletét gyakorló főnökök az a vád érhesse: irigyek a trillára, s azért kezdik kritikus szemmel nézegetni X. igazgató működését. A trillázó hang szinte harci riadót fűjt. És kezdtek nemcsak a trillára figyelni, hanem arra is, amit a vállalat dolgozói mondanak. Kiderült, hogy ez a gyengécske vállalat egyebek mellett azért olyan gyenge, mert gyenge az igazgatója is. Márpedig ez esetben az álláspont világos: egy igazgatónak joga van ugyan a kocsijába trillázó dudát szereltetni, mert ennyi pénzt még a leggengébb magyar állami vállalat is könnyen nélkülözhet, nincs joga viszont rosszul vezetni a vállalatot. Mert X. tulajdonképpen rendes ember, de meglehetősen közepes. Szorgalmával álcázta ugyan tehetetlenségét, ami abban is megnyilvánult, hogy egész nap, sőt, fél éjszakát ült az irodájában, de csak azért, mert képtelen a dolgokban dönteni, intézkedni. S innen már nincs messze a végkövetkeztetés: tulajdonképpen nem X. áldozta életét a vállalatért, hanem a vállalat X. áldozata.

Persze, most akadnak olyan, minden kákan csomót kereső emberek, akik azt mondják: X-et fel kell cserélni egy jobb vezetővel. De vajon, ha nem jut eszébe ez a szerencsétlen kúrtótlet, megtették volna-e? Ezeknek az embereknek azonban csak félig van igazuk. Mert nem vitás, hogy a trillázó dudu meggyorsította X. távozását. Legalább ennyire kétségtelen azonban az is, hogy az alkalmatlan, rossz vezetőnek napja mindenképpen leáldozóban van.

Eljött az ideje, hogy a vezetőket ne úgy általában becsljük. A többséget, a jókat, az eredményesen dolgozókat, a megfelelő tudású és képességű igazgatókat elismerjük, a meg nem felelőknek viszont, ha talán lassan is, de legalább biztosan, búcsút mondunk. Mert a gépkocsi vezetője akármennyire is trilláztatta a főnöki dudát, nem tudja túlharsogni ezt az igazságot: „A jól dolgozó vezetőket megbecsüljük, a vezetésre alkalmatlanoktól viszont emberségesen, de az eddiginél határozottabban megválnak.” Ezt vállalnunk kell, mert ezt követi tőlünk a dolgozó nép érdeke.

Bizony, X. a lehető legrosszabbkor vásárolt trillázó dudát. Vagy a legjobbkor?

Pintér István

Telt házak a Balatonnál

Az igazi nyár beköszöntével ugrásszerűen megnövekedett a Balaton idegenforgalma. Vonatokon, autókútszalonokon, gépkocsikon ezrével érkeznek a külföldi és hazai kirándulók a magyar tenger partjára. A pénteki kánikulában benépesültek a strandok, tízezrek fürödtek a 24 fokos vízben. A Somogy megyei tanács idegenforgalmi hivatala a Sióútor kempingjeiben, faházak nyaralótelepein, turistaszállóiban és fizetővendéglátó szobáiban több mint 25 000 külföldi és hazai vendég tartózkodik. Húsz százalékkal nagyobb a forgalom, mint tavaly ilyenkor. Több kempingben, így Balatonföldváron és a Zamárdi autós kempingben már telt ház van.

A Sióútor az idén először üdültet csehszlovák gyermekeket Siófokon, Balatonföldváron és Balatonmárián. Július 1-től augusztus 20-ig tíznapos turnusban több mint két és félezer csehszlovák úttörő nyaral a vízparton.